

hun diplomatische tact tegenover het Hof en den Bisschop, werkelijk in de herstelling der gemeente slaagden. Op grond hunner oude Belijdenis scheidden zij de Gereformeerden weer van de Dooperschen af. Haemstede werd door den Bisschop van Londen gebannen, en Jacobus Acontius en Emmanuël Demetrius met enkele andere zijner aanhangers van allen invloed op het kerkelijk leven der gemeente beroofd.

Reeds in 1562 werd Nicolaas Carinaeus als tweede en in 1563 Gotfried van Winge als derde predikant naast Delenus beroepen. Door nieuwe vluchtelingen werd de getalsterkte der gemeente telkens uitgebreid. Koningin Elisabeth gaf hun het oude bedehuis in Austrinfriars terug, en slechts daarin moest de luister der nieuwe gemeente voor dien der oude onderdoen, dat Elisabeth weigerde het Koninklijk decreet van Eduard te bekrachtigen, en dus, de zelfstandigheid der gemeente loochenend, ze aan het oppertoezicht van den Londenschen Bisschop onderwierp.

Toch zou het de gemeente niet vergund worden stil en geleidelijk haar gemeenteleven te ontwikkelen. Daartoe was haar leven te ongestadig. Niet één jaar bleef ze die ze was, maar wisselde telkens van personeel, door het gaan en komen van nieuwe ballingen. Eer toch het overblijfsel der oude gemeente weer tot vasten vorm gekomen was, zag het zich reeds spoedig door nieuw-aangekomenen, eerst verontrust, dra bedreigd en ten leste geheel overvleugeld. Immers het sprak van zelf, dat de gemoedstoestand eener stille gemeente als zich weleer te Londen gevormd had, een geheel andere moest zijn dan die der Hervormden, die van stad tot stad opgejaagd, al de onrust van hun land nog pas in het eigen hart doorleefd hadden. Van zelf moest de geestelijke ongebondenheid, die de vervolging kweekte, daardoor in strijd komen met den geregelden gang der gevestigde gemeente. Beide stroomingen moesten in den boezem der ééne gemeente spoedig een worsteling om den voorrang beginnen, en het kon niet uitblijven, of de steeds wassende stroom der nieuwe vluchtelingen moest ten leste het oude bestanddeel der gemeente geheel verdringen.

In 1563 vertoonde zich reeds de eerste voortekenen van dezen strijd toen de bekende Dr. Justus van Velzen, een balling uit 's Gravenhage, openlijk in de dus genaamde *Prophetie* tegen de predikanten Carinaeus en Delenus optrad en hun inzicht in het stuk der wedergeboorte bestreed. Van Velzen was juist een toonbeeld van die ongestadigheid des geestes, waartoe het gemis eener deugdelijke kerk noodzakelijk brengen moet, en wel gelukte het den Kerkeraad nog zijn tegenspraak tot zwijgen te brengen, en werd hem door Bisschop Grindall zelfs het verblijf in Engeland ontzegd, maar de polemiek door hem begonnen, zou spoedig door anderen worden opgenomen; de tegenstelling tusschen de oude gemeente en de nieuwe reeks vluchtelingen was door hem slechts openbaar geworden en kon allerminst door van Velzen's heengaan worden bezworen.